Nr 26.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 2 och 3 §§ förordningen den 9 maj 1924 (nr 118) med vissa bestämmelser angående handel med brännved och annat virke i löst mått; given Stockholms slott den 19 januari 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning om ändrad lydelse av 2 och 3 §§ förordningen den 9 maj 1924 (nr 118) med vissa bestämmelser angående handel med brännved och annat virke i löst mått.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 2 och 3 §§ förordningen den 9 maj 1924 (nr 118) med vissa bestämmelser angående handel med brännved och annat virke i löst mått.

Härigenom förordnas, att 2 och 3 §§ förordningen den 9 maj 1924 med vissa bestämmelser angående handel med brännved och annat virke i löst mått[1] skola erhålla följande ändrade lydelse.

2 §.

Vid försäljning i löst mått av brännved må myckenheten icke angivas i andra än följande enheter, för vilka gälla nedan upptagna förkortade beteckningssätt:

för *småved:* hektoliter travat mått (hl t.) eller kubikmeter stjälpt mått (m^3 s.);

för *gengasved:* hektoliter stjälpt mått (hl s.); samt

för *annan brännved:* kubikmeter travat mått (m^3 t.).

Försäljning av småved och gengasved må icke ske annat än i hela antal sådana enheter som i första stycket sägs, dock att försäljning av gengasved i längd om högst tio centimeter må ske jämväl i myckenhet om halv hektoliter. Försäljning av annan brännved må ske i kubikmeter och delar av kubikmeter.

Vid försäljning av brännved i löst mått skall myckenheten angivas i vedens rymd vid uppmätning i den form, vari veden levereras. Vid försäljning av brännved i travat mått må dock, därest köparen uppdrager åt säljaren att före leveransen såga och hugga eller på annat sätt sönderdela veden, myckenheten angivas i vedens rymd vid uppmätning före sönderdelningen.

3 §.

Småved må icke försäljas i annan längd än en fjärdedels meter och annan brännved, med undantag av gengasved, icke i andra längder än hela mångfalder av en fjärdedels meter, allt såvida icke köpare för särskilt fall påfordrar leverans av ved av angiven annan längd. Gengasved må icke försäljas i större längd än femton centimeter.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1945. I Göteborgs stad må dock, för tiden till den 1 juli 1946, försäljning av småved i travat mått ske jämväl i delar av hektoliter.

---

[1] Senaste lydelse av 2 och 3 §§ se 1940: 901.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 januari 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Efter gemensam beredning med cheferna för jordbruks-, handels- och folkhushållningsdepartementen anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, *fråga om vissa ändringar i bestämmelserna angående handel med brännved m. m.* Föredraganden anför följande.

Inledning. Handeln med ved är närmare reglerad i förordningen den 9 maj 1924 (nr 118) med vissa bestämmelser angående handel med brännved och annat virke i löst mått, vilken förordning i vissa hänseenden ändrats genom förordningen den 1 november 1940 (nr 901) om ändrad lydelse av 1—3 §§ i 1924 års förordning.

Av gällande bestämmelser på området må följande här återgivas.

I 1 § lämnas definitioner å vissa inom vedhandeln förekommande beteckningar. Sålunda förstås enligt förordningen med *brännved* virke som upphuggits för användning till bränsle, med *småved* brännved i sågat och hugget skick, färdig till förbrukning för hushållsändamål, samt med *gengasved* brännved i sönderdelat skick, färdig till förbränning i gasgenerator för motordrift. Vidare avses med *löst mått* rymdinnehållet av virke, upplagt i trave, välta, hög eller annorledes, vid uppmätning utan frånräknande av vid uppläggningen uppkomna tomrum, med *travat mått* rymdinnehållet av virke i löst mått, då virket mätes, upplagt och ordnat genom travning eller stapling, samt med *stjälpt mått* rymdinnehållet av virke i löst mått, då virket mätes, utan ordning kastat eller vräkt i hög eller i mätnings- eller transportredskap. Enligt 2 § första stycket skall vid försäljning i löst mått av gengasved myckenheten angivas i stjälpt mått; vid försäljning i löst mått av annan brännved må myckenheten däremot icke angivas i stjälpt mått med mindre köpare det påfordrar. I 2 § andra stycket stadgas att, evad försäljning avser ved i travat eller stjälpt mått, vedens myckenhet icke må angivas i andra enheter än kubikmeter och delar av kubikmeter; dock att vid försäljning av småved i travat mått samt gengasved myckenheten skall angivas i hektoliter och delar av hektoliter. Enligt 2 § tredje stycket skall, där försäljning avser

småved eller gengasved, myckenheten angivas i vedens rymd vid uppmätning efter det veden sågats och huggits eller på annat sätt sönderdelats. I 3 § stadgas, att småved icke må försäljas i annan längd än en fjärdedels meter och annan brännved, med undantag av gengasved, icke i andra längder än hela mångfalder av en fjärdedels meter — allt såvida icke köpare för särskilt fall påfordrar leverans av ved av angiven annan längd — samt att gengasved icke må försäljas i större längd än en femtedels meter. Vidare föreskrives i 6 §, bland annat, att vad i 2 § är stadgat skall i tillämpliga delar äga giltighet jämväl i fråga om försäljning i löst mått av annat virke än brännved, dock icke där virket upphuggits huvudsakligen för förbrukning utom riket, samt att vad i 3 § stadgas angående längden å saluhållen småved skall äga motsvarande tillämpning, då annat virke än brännved säljes färdigt till förbrukning såsom bränsle för hushållsändamål.

Framställning från mynt- och justeringsverket. I en den 26 september 1944 dagtecknad skrivelse till Kungl. Maj:t har *mynt- och justeringsverket* hemställt om genomförande av ett flertal ändringar i förordningen med vissa bestämmelser angående handel med brännved och annat virke i löst mått. Vid skrivelsen fanns fogat förslag till förordning om ändring av 2 och 3 §§ nämnda förordning, vilket förslag torde få såsom *bilaga* fogas vid statsrådsprotokollet för denna dag.

I skrivelsen har mynt- och justeringsverket till en början behandlat frågan om ändring av den i 3 § föreskrivna maximilängden å gengasved. I detta hänseende har mynt- och justeringsverket anfört:

I skrivelse till mynt- och justeringsverket har Eskilstuna Kolimport & Handels-AB hemställt, att särskilda vedramar för småved av 20 cm längd måtte medgivas till justering, då i Eskilstuna en mycket stor del av kundkretsen rekvirerade denna vedlängd. På anhållan av verket har statens bränslekommission verkställt en utredning varav framgår, att försäljning av småved i 20 cm längd är relativt omfattande å vissa orter i landet, såsom i Eskilstuna, Norrköping, Hälsingborg, Landskrona, Eslöv, samtliga städer i Hallands län, Lysekil, m. fl. Med hänsyn till denna omfattande försäljning av småved i 20 cm längd har bränslekommissionen ansett det nödvändigt att en vedram, rymmande 1 hektoliter 20 cm ved i travat mått, godkännes och har verket i anledning härav till justering medgivit en dylik vedram med längden 0,625 meter och höjden 0,800 meter.

Det sålunda rådande förhållandet att 1 hektoliter 20 cm ved kan avse antingen 1 hektoliter 20 cm småved, travat mått, eller 1 hektoliter gengasved, stjälpt mått, kan icke vara lämpligt utan är ägnat att åstadkomma förväxlingar. Efter samarbete mellan bränslekommissionen och verket har enighet uppnåtts om att en sänkning av gengasvedens maximilängd till 15 centimeter torde vara tillräcklig för att utesluta sammanblandning med småved vid försäljning, och dessutom icke förorsaka några olägenheter vid försäljning av gengasved.

I enlighet med vad sålunda anförts har mynt- och justeringsverket hemställt om ändring av 3 § i avsikt att genomföra förbud mot försäljning av gengasved i större längd än 15 centimeter.

Vidare har mynt- och justeringsverket upptagit till behandling frågan om vissa ändringar av de i 2 § första och andra styckena angivna mätningsreglerna. I detta hänseende har mynt- och justeringsverket anfört, att på grund av upprepade förfrågningar och klagomål från kristidsnämnder, polismyndigheter och enskilda hade mellan mynt- och justeringsverket samt bränslekommissionen förekommit förhandlingar angående ändringar av ifrågavarande bestämmelser i syfte att erhålla större ordning och reda vid handeln med brännved. Mynt- och justeringsverket har vidare anfört:

Ifrågavarande bestämmelser hava i praktiken icke till alla delar uppfyllts. Sålunda har å orter, där sedan gammalt försäljning skett i stjälpt mått i korgar, veden levererats utan att kunden begärt stjälpt mått. Vidare har försäljningen skett i korg eller i hektoliter utan att dessa enheter varit lagliga och i bästa fall har försäljningen skett i korgar om $^1/_{10}$ kubikmeter. En kontroll från kundens sida är även i sistnämnda fallet icke möjlig annat än under förutsättning, att 10 st. korgar finnas tillgängliga för att fylla en vedbur på 1 kubikmeter. Kontroll av riktigheten hos varje enskild korg är icke möjlig. Införande av mätningsredskap med $^1/_{10}$ m^3 rymd är icke heller möjligt, enär mätningsresultatet i allt för hög grad blir beroende av, huru veden fylles i redskapet, dess styckestorlek m. m. Av dessa skäl anser verket, att försäljning av småved i stjälpt mått icke bör få ske annat än i hela antal kubikmeter. Införes en sådan bestämmelse synes den nu gällande bestämmelsen om att myckenheten icke må angivas i stjälpt mått, med mindre köpare det påfordrar, kunna utgå ur förordningen, enär ett någorlunda tillförlitligt resultat kan anses åstadkommet vid uppmätning av helt antal kubikmeter.

Beträffande uppmätning av småved i travat mått (1 hl) samt av gengasved i stjälpt mått (1 hl) synas icke heller mindre mätningsredskap böra godkännas än sådana på 1 hektoliter, varför försäljning av dylik ved icke heller bör få ske annat än i hela antal av ovannämnda enheter.

För annan brännved än småved och gengasved synes 1 m^3 travat mått böra föreskrivas såsom enhet. Någon fordran på att försäljning endast får ske i hela antal kubikmeter kan icke här uppställas. Redan nu äro exempelvis vedramar godkända för $^3/_4$ m^3 travad 75 cm ved.

Beträffande härefter bestämmelsen i 2 § tredje stycket att i fråga om småved och gengasved myckenheten skall angivas i vedens rymd vid uppmätning efter sönderdelningen har mynt- och justeringsverket till en början erinrat om föredragande departementschefens uttalande i prop. nr 191 till 1924 års riksdag, enligt vilket det naturligen alltid måste stå en person fritt att köpa en viss myckenhet *osågad* ved och samtidigt träffa avtal med säljaren om vedens sågning och huggning; hinder skulle sålunda icke möta för en i vissa delar av landet rätt allmän sedvänja i sådan riktning.

Mynt- och justeringsverket har vidare anfört:

Bestämmelsen i 2 § tredje stycket har icke alltid efterlevts på många platser i landet. Dels har säljare vid rekvisition av 1 kubikmeter småved förutsatt, att köparen avsett 1 m^3 travad 1 m ved, som därefter skall kapas och huggas, och levererat denna myckenhet och dels har någon uppmätning av travad ved icke ägt rum utan vedhandlaren har uppskattat huru många korgar småved, som enligt hans erfarenhet bör erhållas av 1 m^3 travat mått och

levererat detta antal korgar av tidigare sågad och huggen ved. Då varken kunden eller ordningsmakten i dessa fall kan verkställa kontroll, borde rätteligen ett sådant förfaringssätt förbjudas och i stället stipuleras, att veden skall mätas och faktureras i den form den levereras. Beträffande s. k. kapved, d. v. s. kapad 1 m ved, uppstå emellertid enligt bränslekommissionens utredning så stora svårigheter att uppmäta veden efter kapning, att densamma måste mätas såsom helved (1 m ved) före kapningen. Bränslekommissionen anser även att med hänsyn till de leveransformer, som utbildats, även småved bör få köpas såsom helved, som på begäran kapas och klyves. Ehuru det senare förfaringssättet nu är tillåtet, synes dock på grund av den ovisshet i fråga om levererad kvantitet, som uppstått vid sådan försäljning, ett förtydligande av bestämmelsens innebörd böra införas i förordningen. Sålunda bör enligt verkets mening huvudregeln vara, att myckenheten skall angivas i vedens rymd efter uppmätning i den form, vari veden levereras. Möjlighet bör dock givas köpare av viss myckenhet travad brännved att uppdraga åt leverantören att före leveransen låta såga, hugga eller på annat sätt sönderdela sålunda inköpt ved. Vid sistnämnda försäljningssätt förefinnes visserligen ingen möjlighet för köparen att genom uppmätning av den levererade varan övertyga sig om att den inköpta kvantiteten helved verkligen levererats. Denna olägenhet torde dock ej böra få utgöra hinder för försäljningssättets tillämpning, enär kunden givetvis har tillfälle att, om han så önskar, själv eller genom ombud övervaka sågning, huggning och lastning av veden.

Slutligen har mynt- och justeringsverket i fråga om beteckningssättet för måttenheterna inom vedhandeln anfört följande:

Såsom förkortat beteckningssätt på kubikmeter travat mått har insmugit sig beteckningen lm^3, vilket i tvenne avseenden måste anses vara felaktigt och missvisande. Måttenheten kubikmeter ($1m^3$) är på intet sätt ändrad genom att veden mätes i löst eller fast mått, i travat eller stjälpt mått. l i $l\,m^3$ representerar sålunda icke ett attribut till måttenheten, som ger denna en särskild karaktär, utan angiver endast att *veden* uppmätes på ett särskilt sätt. l är sålunda endast att betrakta såsom förkortning av löst mått, varför kubikmeter löst mått bör förkortas till m^3 l., varvid punkten angiver förkortningen.

Såsom förut nämnts användes emellertid lm^3 såsom förkortat beteckningssätt för travat mått, likvärdigt med löst mått, vilket är felaktigt. Enligt gällande förordning äro löst mått och travat mått icke adekvata uttryck, utan löst mått innefattar både travat och stjälpt mått. Förkortningen för kubikmeter travat mått bör med hänsyn till vad ovan sagts icke betecknas såsom lm^3 utan såsom m^3 t.

Mynt- och justeringsverket har i anslutning härtill uttalat, att de i förordningen angående handel med brännved och annat virke i löst mått använda enheterna borde förkortas på följande sätt:

1 kubikmeter	travat	mått	.....	1 m^3 t.
1 »	stjälpt	»	.....	1 m^3 s.
1 hektoliter	travat	»	.....	1 hl t.
1 »	stjälpt	»	.....	1 hl s.

I samband härmed har mynt- och justeringsverket upplyst, att verket föreslagit ifrågavarande beteckningssätt i skrivelse till bränslekommissionen

den 11 september 1942, att bränslekommissionen i sina pristabeller från och med den 1 juli 1944 använt nämnda beteckningssätt, att vetenskapsakademien i skrivelse till tekniska nomenklaturcentralen anbefallt dessa förkortningssätt, att frågan dryftats vid ett av nomenklaturcentralen den 23 februari 1943 anordnat diskussionsmöte samt att nomenklaturcentralen i sin publikation (TNC 4) rekommenderat sagda förkortningar. Enligt mynt- och justeringsverkets mening skulle ett lagfästande av ifrågavarande beteckningssätt medföra ett snabbare införande av desamma inom vedhandeln och därigenom skapa ordning och reda inom denna handel.

Remissyttrandena. Över mynt- och justeringsverkets framställning ha, efter remiss, *yttranden* avgivits av kommerskollegium (med överlämnande av yttranden från Stockholms handelskammare, handelskammaren i Göteborg, Skånes handelskammare, Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare, bränslehandlarnas riksförbund, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, svenska kolimportörers förening 1939 u. p. a., Göteborgs kollagerhandlares förening och Malmö kolimportörers förening av 1941), domänstyrelsen, skogsstyrelsen, statens bränslekommission, kungl. automobil klubben, motormännens riksförbund och Sveriges trafikbilägares riksorganisation. Vidare har vetenkapsakademien avgivit infordrat yttrande över mynt- och justeringsverkets framställning i vad densamma angår frågan om ändrat beteckningssätt för ved av vissa slag.

I remissyttrandena har det av mynt- och justeringsverket framlagda förslaget i huvudsak tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Av de allmänna uttalanden angående förslaget, som därvid förekommit, må följande här återgivas. *Domänstyrelsen* har funnit det framlagda förslaget lämpligt och därför tillstyrkt bifall till mynt- och justeringsverkets framställning. *Bränslekommissionen* har uttalat, att ändringsförslaget tillkommit i samråd med kommissionen, som utöver vad i framställningen anförts icke hade något att anföra i ärendet. *Stockholms handelskammare* har ansett de föreslagna ändringarna vara i stort sett väl ägnade att undanröja den osäkerhet i fråga om måttbestämningar, som för närvarande rådde vid handel med brännved, samt att underlätta för köpare av sådan ved att kontrollera riktigheten av beställda kvantiteter. Vidare har *bränslehandlarnas riksförbund* uttalat att det vore förbundets bestämda uppfattning, att de föreslagna ändringarna i mätningsbestämmelserna komme att kraftigt bidraga till att ordning och reda skapades inom vedhandeln.

Emellertid ha i vissa yttranden framförts erinringar beträffande olika detaljfrågor.

Beträffande förslaget om s ä n k n i n g a v m a x i m i l ä n g d e n å g e n g a s v e d har sålunda *Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare* anfört, att handelskammaren visserligen kunde ansluta sig till mynt- och justeringsverkets förslag men att handelskammaren hölle före att ett av mynt- och justeringsverket tidigare väckt förslag att längden på gengasved skulle bestämmas till högst 10 centimeter bättre tillgodosåge kravet på en markerad

skillnad mellan småved och gengasved utan att därför medföra praktiska olägenheter.

Kungl. automobil klubben har anfört följande:

Både det nuvarande måttet beträffande styckestorleken av gengasved på 20 cm liksom det föreslagna på 15 cm saknar intresse för gengasdriften, då flertalet gengasverk kräva en maximistorlek av 8 cm. Om anledningen till sänkningen av måttet från 20 till 15 cm sammanhänger med avsikten att vilja förhindra att gengasved utnyttjas för annat ändamål, synes måttet därför för närvarande kunna sänkas till 10 cm. Å andra sidan synes en sådan anledning icke motivera en ändring av måtten, då en dylik icke avsedd förbrukning torde vara en temporär företeelse utan större betydelse för folkhushållningen och man för närvarande icke kan yttra sig om vilka styckestorlekar kommande vedgasaggregat ha möjlighet att effektivt utnyttja.

I samband härmed må omnämnas, att *skogsstyrelsen* samt *Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare* ifrågasatt om icke den i allmänhet tillåtna minsta längden vid försäljning av småved borde sänkas till 20 centimeter.

Vad angår de föreslagna bestämmelserna om försäljning av småved endast i hela hektoliter travat mått eller hela kubikmeter stjälpt mått har i ett flertal remissyttranden framhållits, att för Göteborgs stad rådde speciella förhållanden i fråga om handeln med småved.

Göteborgs kollagerhandlares förening har anfört, att försäljningen av småved i Göteborg skedde i korgar, vilka rymde $^1/_{10}$ kubikmeter stjälpt mått eller 0,75 hektoliter travat mått. I stor utsträckning levererades småved med en längd av endast $16^2/_3$ centimeter, vilken ved användes i sparspisar. Några klagomål mot det hittills tillämpade systemet hade icke försports. En övergång till försäljning i hel hektoliter travat mått skulle medföra, att vedhandlarna finge slopa sina nuvarande stora lager av korgar. Köpare av småved för sparspisar hade i regel ej möjlighet att mottaga en hel kubikmeter dylik ved, och denna ved kunde icke lämpligen försäljas i travat mått. En praktisk lösning vore att försäljning av småved finge ske även i 0,75 hektoliter travat mått. Vidare borde småved med en längd understigande 20 centimeter få, liksom gengasved, försäljas i hektoliter stjälpt mått. Travning av småved i justerade ramar före leveransen skulle medföra en fördyring av veden med 40 öre per hektoliter.

Liknande synpunkter ha anförts av *handelskammaren i Göteborg.*

Bränslehandlarnas riksförbund har anfört, att av förbundets lokalföreningar endast Göteborgsföreningen ställt sig avvisande mot förslaget. I Göteborg ville man nämligen alltjämt försälja småved efter hektoliter stjälpt mått. För egen del ansåge riksförbundet det under alla förhållanden vara att tillråda, att vissa övergångsbestämmelser fastställdes för Göteborgs stad.

Kommerskollegium har anfört följande:

Mynt- och justeringsverkets förslag i nu förevarande del synes kollegium ägnat att åstadkomma mera ordnade förhållanden inom handeln med småved. Då endast två olika enheter skulle förekomma för försäljningen av dylik

ved, skulle köparens möjligheter till kontroll ökas och riskerna för förväxling mellan olika enheter minskas. Genom den större enhetligheten skulle också bättre överblick kunna vinnas över prisförhållandena. De erinringar, som framställts mot förslaget, synas föranledda av farhågor för att förslaget skulle medföra skyldighet för leverantören att vid varje leverans mäta veden i justerade mått samt att det skulle innebära hinder mot leverans av veden i korgar, varigenom vedhandlarna skulle få vidkännas förlust för sina korglager. Vad beträffar mätningen av veden innefattar förslaget icke någon ändring av de nuvarande bestämmelserna härutinnan. Leverantören skulle sålunda icke vara ovillkorligen skyldig att vid varje leverans uppmäta veden i justerade mått men vara ansvarig för att leveransen verkligen håller det uppgivna måttet. Beträffande sättet för leveranserna skulle de föreslagna bestämmelserna icke i och för sig medföra något hinder för en fortsatt användning av de korgar, som nu begagnas vid leveranser av småved i Göteborg, även om det av praktiska skäl är lämpligt att transportredskapens rymd avpassas efter den enhet, vari försäljningen skall ske. De ifrågavarande korgarna torde emellertid utan olägenhet kunna begagnas vid leveranser såväl av hela kbm stjälpt mått som av sådant antal hl travat mått, som är jämnt delbart med 0,75, således 3, 6, 9 etc. hl, motsvarande 4, 8, 12 etc. korgar. Det synes icke uteslutet, att vedhandlarna vid en övergång till de föreslagna bestämmelserna skulle kunna i viss utsträckning påverka sina kunder, i varje fall vid något större leveranser, att verkställa sina inköp i sådana kvantiteter, att korgarna kunna användas för leveranserna. Ett genomförande av förslaget skulle sålunda icke föranleda, att vedhandlarna tvingades att slopa sitt korglager, utan de skulle kunna successivt ersätta detta med andra transportredskap och endast i viss utsträckning behöva omedelbart anskaffa nya sådana redskap. Enligt vad kollegium under hand inhämtat sker försäljningen av småkvantiteter under 4 korgar, för vilken försäljning en nyanskaffning närmast skulle bli erforderlig, icke i någon större omfattning i förhållande till den totala försäljningen, även om denna försäljning av småkvantiteter i och för sig icke är obetydlig. Den nyanskaffning av transportredskap, som kan bli erforderlig, synes därför knappast bli särskilt betungande, helst om de nya bestämmelserna icke komma att träda i kraft omedelbart utan vedhandlarna få en viss tid på sig för en anpassning efter de nya förhållandena.

Vad beträffar småved i längder om 16 $^2/_3$ cm för sparspisar torde det icke vara förenat med några nämnvärda olägenheter att försälja även denna ved i travat mått.

Kollegium vill för sin del tillstyrka, att mynt- och justeringsverkets förslag beträffande handel med småved genomföres. Förhållandena inom vedhandeln i Göteborg synas kollegium på grund av vad ovan anförts icke böra föranleda några undantagsbestämmelser; eljest skulle värdet av den föreslagna reformen väsentligt förringas.

Sveriges skogsägareföreningars riksförbund har framhållit, att förbundet beträffande mätningssättet för leverans av småved i stjälpt mått vid de tillfällen, då dessa frågor tidigare diskuterats inför mynt- och justeringsverket samt bränslekommissionen, ställt sig tveksam till lämpligheten av att genom lagbestämmelser förhindra en anpassning av leveransformerna till vad som ur kostnadssynpunkt ställde sig mest gynnsamt samt ur kundens synpunkt önskvärt. Att leverera småveden i travat i stället för stjälpt mått vore nämligen i kostnadshänseende dyrare. Nya rön och framsteg på det värmetekniska området kunde även komma att medföra att vedbränslet levererades

i andra dimensioner än som nu vanligast förekomme och som låge till grund för lagstiftningen. Det vore emellertid nödvändigt, att möjligheter skapades för nödig kontroll av mätningen, och förbundet ville med hänsyn härtill icke motsätta sig den av mynt- och justeringsverket föreslagna ändringen.

Beträffande förslaget om försäljning av gengasved endast i hela hektoliter stjälpt mått har *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund* anfört, att det i stor utsträckning förekomme att gengasved försåldes i förpackningar om en halv hektoliter och att dessa förpackningar tillkommit av praktiska skäl, nämligen med hänsyn till bränslebehållarnas rymd och för att icke bli onödigt tunga och skrymmande. Vidare har förbundet påpekat, att gengasveden i regel såldes i längder om 5—10 centimeter och att det därför icke skulle behöva befaras någon ojämnhet vid uppmätning i halvhektolitermått. Förbundet föresloge under sådana förhållanden, att gengasved finge försäljas i förpackningar om såväl hel som halvhektoliter.

Under åberopande av sistnämnda yttrande har *kommerskollegium* uttalat, att riksförbundet syntes ha anfört mycket vägande skäl för sitt ifrågavarande förslag. Kommerskollegium ville därför förorda, att försäljning av gengasved finge ske i hel och halv hektoliter stjälpt mått.

Kungl. automobil klubben har anfört följande:

Det torde vara riktigt, att gengasved för närvarande i allmänhet försäljes i säckar om 1 hl. Särskilt beträffande vissa aggregat, monterade å mindre bilar, torde emellertid redan nu ett behov föreligga att kunna inköpa mindre kvantiteter. Vi vilja som jämförelse nämna, att i fråga om kol numera, särskilt till aggregat av fabrikatet Källe, kvantiteter om $^1/_3$ hl regelmässigt tillhandahållas. Ett fastlåsande av en så pass hög minimikvantitet som 1 hl synes oss därför vara ägnat att hämma utvecklingen, varför KAK anser sig böra avstyrka förslaget i denna del.

Å andra sidan har *motormännens riksförbund* tillstyrkt mynt- och justeringsverkets förslag rörande försäljningen av gengasved. Jämväl *Sveriges trafikbilägares riksorganisation* — till vilken organisation äro anslutna svenska droskbilägareförbundet, svenska lasttrafikbilägareförbundet och svenska omnibusägareförbundet — har anfört, att organisationen icke hade något att erinra mot de föreslagna ändringarna.

Beträffande den av mynt- och justeringsverket föreslagna bestämmelsen att i fråga om brännved myckenheten skall angivas i vedens rymd vid uppmätning i den form, vari veden levereras, har *Stockholms handelskammare* anfört:

Enligt handelskammarens uppfattning kommer ändringen icke att medföra större säkerhet för köparen än nuvarande bestämmelser. Förväxlingar torde nämligen alltjämt kunna uppkomma mellan å ena sidan ett visst mått inköpt osågad ved, som köparen önskar sågad och huggen före leveransen, samt å andra sidan motsvarande mått redan vid köpet sågad och huggen ved. Dylika förväxlingsmöjligheter kunna tänkas bliva utnyttjade av mindre nogräknade säljare och böra därför såvitt möjligt undanröjas. Det synes över huvud taget kunna ifrågasättas, huruvida det föreligger något behov för en

köpare att kunna tillhandla sig ett visst mått osågad brännved och samtidigt uppdraga åt säljaren att före leveransen såga och hugga veden. I varje fall i fråga om sådan ved, som slutligen levereras till köparen i form av småved, måste ett sådant förfaringssätt medföra väsentliga kontrollsvårigheter, och det kan icke anses vara ägnat att befordra ordning och reda inom vedhandeln. I mynt- och justeringsverkets skrivelse framhålles, att dylikt förfarande vid köp av småved torde vara vanligt inom vissa delar av landet. Såvitt handelskammaren kunnat utröna, förekommer detta tillvägagångssätt emellertid numera varken i Stockholms stad eller län. I fråga om s. k. kapved har däremot i praktiken det förfarandet utbildats, att dylik ved, såväl i Stockholm som i landet i övrigt, i regel försäljes som osågad brännved, varefter säljaren för kundens räkning låter kapa veden. Denna olikhet har föranletts av svårigheterna att utan avsevärda merkostnader tillfredsställande mäta kapveden efter kapningen, och från representanter för vedhandeln har inför handelskammaren bestämt hävdats, att en omläggning härvidlag varken vore ekonomiskt eller praktiskt genomförbar.

Enligt handelskammarens mening bör på grund av här anförda skäl den föreslagna huvudregeln angående uppmätning av veden i den form, vari denna slutligen levereras, bibehållas men samtidigt undantag härifrån stadgas i fråga om ved avsedd till kapved, vilken alltså — då parterna äro därom ense — bör få mätas i okapat skick.

Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare har ansett, att den av mynt- och justeringsverket föreslagna huvudregeln, att myckenheten skulle angivas i vedens rymd vid uppmätning i den form vari veden levererades, borde vara allmängiltig.

I fråga om beteckningssättet för måttenheterna inom vedhandeln har *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund* anfört, att förbundet visserligen ville rekommendera de föreslagna beteckningarna men icke ansåge ett lagfästande av dessa nödvändigt eller lämpligt. Det toge alltid en viss tid, innan en ändring av en allmänt förekommande beteckning vunne burskap; under övergångstiden komme den gamla beteckningen i viss utsträckning till användning, oavsett om den nya beteckningen vore lagfäst eller ej. Bästa sättet att få beteckningen snabbt genomförd vore enligt förbundets mening att införa den på samtliga läroanstalter, vilkas undervisning berörde ifrågavarande måttenheter.

Departementschefen. Såsom framgår av en utav bränslekommissionen verkställd utredning förekommer inom åtskilliga orter en relativt omfattande försäljning av småved med en längd av 20 centimeter. Då emellertid jämväl gengasved må försäljas i en styckestorlek av 20 centimeter, föreligger härvid risk för förväxlingar. En hektoliter 20 centimeters ved kan nämligen avse antingen en hektoliter småved, travat mått, eller en hektoliter gengasved, stjälpt mått. I syfte att hindra sådana förväxlingar har mynt- och justeringsverket föreslagit, att gengasved icke må försäljas i större längd än 15 centimeter. Mot detta förslag, som allmänt tillstyrkts under remissbehandlingen, har jag icke något att erinra, särskilt som från olika håll upplysts att gengasveden vanligen försäljes i längder av endast 5—10 centimeter.

Däremot torde anledning icke föreligga att, på sätt i ett par remissyttranden ifrågasatts, ändra den för småved gällande regeln, att sådan ved icke må försäljas i annan längd än en fjärdedels meter såvida icke köpare för särskilt fall annat påfordrar.

Mynt- och justeringsverket har i sin framställning föreslagit vissa ändringar jämväl i fråga om sättet för mätning av brännved. Härutinnan gäller för närvarande, att försäljning av gengasved skall ske i stjälpt mått, att annan brännved däremot icke må försäljas i stjälpt mått med mindre köparen så påfordrar, samt att den försålda myckenheten skall angivas i hektoliter eller delar därav, om försäljningen avser småved i travat mått eller gengasved, och eljest i kubikmeter eller delar därav. Det av mynt- och justeringsverket framlagda förslaget innebär i förevarande hänseende, dels att gengasved skall säljas i hektoliter stjälpt mått, dels att småved skall kunna säljas antingen i hektoliter travat mått eller — oavsett om köparen så påfordrar eller icke — i kubikmeter stjälpt mått, dels att försäljning av gengasved och småved icke skall få ske annat än i hela antal hektoliter respektive kubikmeter, dels ock att annan brännved än gengasved och småved skall få försäljas endast i kubikmeter (och delar därav) travat mått. Såvitt förslaget innefattar ändrade regler för användningen av travat mått respektive stjälpt mått har detsamma icke föranlett någon erinran vid remissbehandlingen. Mot förslaget i övrigt har däremot invänts, att bestämmelsen om försäljning av småved endast i *hela* antal hektoliter liksom ock bestämmelsen om att småved icke finge säljas i *hektoliter stjälpt* mått skulle vålla svårigheter för vedhandeln i Göteborg. Vidare har anmärkts, att gengasved borde få försäljas jämväl i förpackningar om en halv hektoliter.

Såsom av utredningen lärer framgå, äro de föreslagna bestämmelserna rörande sättet för mätning av brännved ägnade att medföra en bättre ordning inom vedhandeln. Med hänsyn härtill och då, såvitt angår småved, försäljning regelmässigt icke torde ske i mindre enheter än en hektoliter, tillstyrker jag förslaget i princip. Emellertid lärer försäljning av gengasved i styckestorlek 5—10 centimeter i halvhektolitersförpackningar förekomma i en icke obetydlig omfattning. Vid sådant förhållande och då mätningen av så pass små vedstycken torde giva tillförlitligt resultat även i målkärl om en halv hektoliters rymd, förordar jag den avvikelsen från mynt- och justeringsverkets förslag, att försäljning av gengasved med en styckestorlek av högst 10 centimeter må avse jämväl en halv hektoliter stjälpt mått. Det kan vidare ifrågasättas om icke undantag från den föreslagna regeln om en hektoliter såsom minimikvantitet vid försäljning av småved i travat mått borde medgivas såvitt angår Göteborgs stad. Såsom kommerskollegium understrukit torde emellertid införandet av särskilda undantagsregler komma att förringa värdet av de nu föreslagna ändringarna. Jag anser mig därför icke böra föreslå någon dylik undantagsregel. Däremot vill jag förorda viss övergångsbestämmelse beträffande Göteborg. Till denna fråga återkommer jag emellertid i det följande.

Mynt- och justeringsverket har vidare hemställt om viss ändring av den i 2 § tredje stycket upptagna bestämmelsen att vid försäljning av småved eller gengasved myckenheten skall angivas i vedens rymd vid uppmätning efter det veden sågats och huggits eller på annat sätt sönderdelats. I huvudsaklig överensstämmelse med mynt- och justeringsverkets förslag förordar jag att sistnämnda stadgande erhåller den ändrade lydelsen, att vid försäljning av brännved myckenheten skall angivas i vedens rymd vid uppmätning i den form, vari veden levereras, men att vid försäljning av brännved i travat mått myckenheten må, därest köparen uppdrager åt säljaren att före leveransen såga och hugga eller på annat sätt sönderdela veden, angivas i vedens rymd före sönderdelningen.

Därest de av mynt- och justeringsverket föreslagna beteckningssätten för en kubikmeter (en hektoliter) travat respektive stjälpt mått bliva lagfästa, torde de snabbare vinna allmän användning inom vedhandeln. Med hänsyn härtill och då beteckningssätten torde vara ägnade att i sin mån befordra ordning och reda inom nämnda handel, tillstyrker jag även i denna del mynt- och justeringsverkets förslag.

De föreslagna ändringarna i bestämmelserna rörande handeln med brännved torde böra träda i kraft den 1 juli 1945. I anledning av vad i ärendet blivit upplyst angående nuvarande leveranssätt inom Göteborg föreslår jag emellertid, att under tiden till den 1 juli 1946 småved i travat mått där må försäljas jämväl i delar av hektoliter.

I enlighet med vad jag i det föregående anfört har inom finansdepartementet upprättats förslag till *förordning om ändrad lydelse av 2 och 3 §§ förordningen den 9 maj 1924 (nr 118) med vissa bestämmelser angående handel med brännved och annat virke i löst mått.*

Föredraganden hemställer härefter, att nämnda författningsförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Bengt Ericsson.

Bilaga.

Förslag

till

ändring av 2 och 3 §§ förordningen den 9 maj 1924 med vissa bestämmelser angående handeln med brännved och annat virke i löst mått (118/1924) sådana dessa paragrafer lyda enligt förordningen den 1 november 1940 (901/1940).

2 §.

Vid försäljning i löst mått av brännved må myckenheten icke angivas i andra än följande enheter:

för småved: 1 hektoliter travat mått (1 hl t.) eller 1 kubikmeter stjälpt mått (1 m^3 s.)

för gengasved: 1 hektoliter stjälpt mått (1 hl s.)

för annan brännved: 1 kubikmeter travat mått (1 m^3 t.).

Försäljning av småved och gengasved får icke ske annat än i hela antal av ovannämnda enheter.

Vid försäljning av brännved skall myckenheten angivas i vedens rymd efter uppmätning i den form, vari veden levereras, dock må köpare av viss myckenhet travad brännved uppdraga åt leverantören att före leveransen låta såga, hugga eller på annat sätt sönderdela sålunda inköpt ved.

3 §.

Småved må icke försäljas i annan längd än en fjärdedels meter och annan brännved, med undantag av gengasved, icke i andra längder än hela mångfalder av en fjärdedels meter, allt såvida icke köpare för särskilt fall påfordrar leverans av ved av annan angiven längd. Gengasved må icke försäljas i större längd än femton centimeter.

457030 Stockholm, Isaac Marcus Boktryckeri-Aktiebolag, 1945.